

Veronika Najvarová,
Světлана Hanušová,
Martin Adam

Zkoumání povahy žákovských promluv ve výuce anglického jazyka

Institut výzkumu školního
vzdělávání PdF MU,
Katedra anglického jazyka
a literatury PdF MU

Příspěvek představuje metodologii a vybrané výsledky výzkumu promluv učitele a zejména žáků ve výuce anglického jazyka na druhém stupni základní školy. Budou představeny zejména kategoriální systémy vytvořené pro potřeby prezentovaného výzkumu, zaměřené na zjištění proporcí využívání mateřského a cílového jazyka a na postižení povahy anglických promluv žáků v reálné výuce. V teoretické rovině se výzkum opírá o koncept komunikačního přístupu ve výuce cizích jazyků. Hlavní metodou sběru dat bylo zprostředkované pozorování (videostudie). Analyzováno bylo 79 vyučovacích hodin, jednotkou analýzy byl 10vteřinový interval. Z výsledků vyplývá, že existují značné rozdíly v tom, jakým způsobem je výuka organizována jednotlivými učiteli a jaké příležitosti k mluvení žákům výuka nabízí.

Jana Zerzová

Učitelovo pojetí kultury a cílů výuky reálií a IKK

Katedra anglického jazyka
a literatury PdF MU

Příspěvek se věnuje problematice výuky reálií a rozvíjení interkulturní komunikační kompetence (IKK) v rámci výuky anglického jazyka (AJ) na 2. stupni ZŠ, a to konkrétně učitelovu pojetí kultury a cílů výuky reálií a IKK. Jestliže je učitelovo pojetí výuky základem pro plánování výuky, jednání v hodině a vnímání výuky a představuje obecnou strategii pro učitelovo pedagogické myšlení a jednání (srov. Průcha, Walterová, & Mareš, 2003; Mareš et al., 1996), pak je učitelovo pojetí kultury a cílů výuky reálií a IKK, představující jeho dílčí složky, základem pro plánování výuky reálií a IKK a volbu témat i metod pro výuku vhodných. Výzkumného šetření se v akademických letech 2008/2009 a 2009/2010 účastnilo 50 učitelů. Cílem jeho první části bylo zjistit, jakým způsobem učitelé definují pojem kultura. V tomto případě byla provedena kvalitativní obsahová analýza volných výpovědí učitelů a induktivně vzniklé kategorie daly vznik modelu učitelova pojetí kultury. Druhá část šetření se zabývala cíli výuky reálií a IKK, které si učitelé kladou. Zkoumán byl poměr cílů zaměřených na rozvíjení kognitivní, afektivní a behaviorální složky IKK, cílů zaměřených na Big-C culture a small-c culture a cílů zaměřených na obecná a specifická kulturní témata. V tomto případě byla provedena kvantitativní obsahová analýza za použití kategoriálního systému Reálie a IKK. Ve formulacích učitelů převažovaly cíle v rovině znalostí (61 %), orientace na specifická kulturní obsahy (70 %) a small-c culture (73 %).

Adaptace a standardizace dotazníků

Dotazník klimatu učitelského sboru zjišťuje vyjadřovanou kvalitu interpersonálních vztahů a sociálních procesů učitelského personálu, které fungují ve sledované škole tak, jak ji vnímají, prožívají a hodnotí učitelé ve sboru školy. Doposud se u nás používá zahraniční dotazníkový nástroj měření klimatu učitelského sboru základních a středních škol (OCDQ-Rs; Kottkamp, Mulhern, & Hoy, 1987), přeložený do češtiny Laškem (2005). Přesto, že je u nás opakovaně výzkumně využíván (Urbánek, 2003–2010), ukazuje se, že zcela (v některých parametrech) nevyhovuje specifiku českého školního prostředí. Z těchto důvodů byl dotazník na Slovensku upraven a standardizován (Gavora & Braunová, 2010). Tentýž krok je v současnosti realizován pro potřeby českého prostředí. V rámci národního projektu Cesta ke kvalitě byla rozšířená verze dotazníku pilotována na několika základních i středních školách. Dotazník byl upraven a standardizován v roce 2011 na vzorku 33 škol. Potvrzeno bylo 5 měřených faktorů. Zpochybněn byl souhrnný index „otevřenosti klimatu“ a nezávislost faktorů v českém prostředí. V příspěvku bude představen postup a výsledky této standardizace i v komparaci se standardizací původní verze anglické a verze slovenské.

Problematika výzkumu školního klimatu v České republice je rozpracovaná především na úrovni základních a středních škol, méně však již na úrovni škol vysokých. V případě vysokých škol hovoříme spíše o sociálním klimatu organizace, a to zvláště, když se zužuje pohled na jeho percepci z pozic akademických pracovníků. V současnosti, kdy dochází k reformám českého vysokého školství, je toto téma velmi aktuální. Příspěvek se zaměřuje na analýzu a srovnání převážně zahraničních výzkumných strategií a nástrojů pro výzkum percepce klimatu vysokých škol akademickými pracovníky a vymezení dimenzí pro výzkum klimatu vysokých škol v České republice s důrazem převážně na pedagogické fakulty. Volba pedagogických fakult je dána jejich specifitami, kterou spatřujeme v orientaci na přípravu budoucích učitelů, ale v posledních letech

Martin Chvál,
Petr Urbánek

Adaptace a standardizace dotazníku klimatu učitelského sboru v ČR

Ústav výzkumu a rozvoje
vzdělávání PedF UK
v Praze

Helena Grecmanová,
Jana Kantorová,
Miroslav Dopita,
Jitka Skopalová

Identifikace dimenzí k výzkumu percepce klimatu VŠ

Ústav pedagogiky
a sociálních studií PdF UP
v Olomouci